

Prædiken af Morten Munch
1 s i advent / 29. nov. 2015
Tekst: Luk 4,16-30

EN NY BEGYNDELSE

Skønne ord og mislyde

1 s i advent fortæller os, at julen står for døren; det er forventningens tid; vi ser frem mod alt det, der kommer os i møde i denne tid – nogen gør det med glæde, andre med frygt.

1 s i advent rummer en længsel efter en ny begyndelse og kan indgive os et drag af åbenhed.

På tærsklen til et nyt kirkeår hører vi lidt af Jesu første prædiken, ikke at det var den første, han holdt, men det er den første, der er gengivet i Lukas Evangeliet – den egner sig som programerklæring.

Prædikenen tager afsæt i et skønt citat fra profeten Esajas om messias, der skal komme og befri sit folk; det var en meget kendt tekst, som tilhørerne i synagogen må formodes at have samme forhold til, som når vi læser juleevangeliet: Og det skete i de dage.

Blot var tidsperspektivet et andet: Ikke 'det skete', men 'det vil ske engang' i fremtiden.

Engang vil messias komme med frelse og genoprettelse, *engang* skal uret og undertrykkelse høre op, *engang* skal Gud lade sig kende som aldrig før og lade sit fredsrige fylde jorden.

Men Jesus sagde ikke 'engang', han sagde 'i dag'.

Først er de begejstrede. De havde hørt om Jesu gerninger i Kapernaum og forventede at se endnu større gerninger her i hans hjemby.

Men der opstår hurtigt mislyde i baggrunden, for hvis opfyldelsens tid er begyndt med Jesu ord og gerninger, betyder det, at tømrersønnen fra Nazareth indtager positionen som den ventede messias.

Men han ligner jo alle os andre; er vokset op under samme simple landsbykår; det er alt for hverdagsagtigt og provinsielt; uden overjordisk pragt og magt; det kan ikke have sin rigtighed.

Og hvordan vil denne mand slå vore fjender ned? (som Esajas også profeterede om i det citerede kapitel; noget som Jesus undlod at citere; han stoppede så at sige midt i deres 'juleevangelium' og inddrog nogle andre tekster om Elias og Elisa, der var inkluderende overfor de fremmede)

Og var han ikke også undfanget udenfor ægteskabet, som nogle af rygterne sagde?

Nådeårets universelle rækkevidde

Stemningsomslaget var et resultat af Jesu prædiken: Ikke blot sagde han, at Guds rige var *nutid* (alle kunne da se, at romernes åg stadig lå tungt over jødefolket), men han sagde også gennem henvisningen til Elias og Elisa, at Guds rige omfattede folkets fjender; nådeåret var for alle på lige fod.

Under en hungersnød hjalp profeten Elias en enke i Zidon udenfor Israel, selv om der var mange enker i Israel, der også manglede føde. Elisa helbredte syreren Naaman for spedalskhed, selv om der var mange spedalske i Israel med samme behov, og selv om Naaman endda var general i fjendens hær.

Jesus kom ikke med noget nyt. Han citerede og refererede fra deres gamle skrifter, men dog på en måde, de ikke havde hørt før – for at klargøre nådeårets universelle rækkevidde.

Vi har nok alle en hemmelig liste over folk, vi helst ikke vil sidde ved siden af, konkrete navngivne personer eller mennesker af en bestemt slags.

Jesu prædiken er en trussel for vores forståelse af fællesskab, ligesom det var for de første tilhørere.

Alt det gode, han bebuder, får man ikke del i, hvis man vil holde det for sig selv. Jesus gjorde ingen tegn eller kun ganske få i Nazareth, sammenlignet med andre byer, fordi de ikke ville høre sandheden.

Han siger på den ene side, at han er kommet for at udråbe frihed for fanger, syn til blinde osv; en strøm af forandring. Men på den anden side ligger der også en advarsel om, at denne strøm af forandring kan gå os forbi, når vi selv vil definere fællesskabet og sætte grænser for det.

Dem, vi ikke vil sidde ved siden af og ikke vil være i hus med, er på lige fod med os elsket af Gud, skabt i hans billede og kaldet til at tage imod Guds rige. For Gud er alle lige, og hans barmhjertighed strækker sig især mod dem, der er blevet sat udenfor fællesskabet.

Jesus siger de vidunderligste ord om den frelse, han er kommet for at bringe - forsoning med Gud og genrejsning af menneskelig værdighed - men samtidig taler han sandhed så direkte, at landsbyens hjemvendte favoritsøn pludselig behandles som en fremmed, der ikke hurtigt nok kan skubbes ud over kanten af deres fællesskab - nu er også han en af fjenderne.

De kunne ikke tage imod alt det gode, han ville dem, fordi de ville tage imod det på deres egne præmisser; de ville beholde deres fjendskaber; beholde de grænser der styrkede deres egen identitet som udvalgte.

Vi er meget følsomme overfor budskabet om, vore fjender er Guds venner, at han vil sidde ved siden af dem, vi ikke vil sidde ved siden af.

Men Gud respekterer ikke vore grænser overfor hinanden. Han pløjer igennem dem.

Beretningen slutter med at fortælle, at Jesus banede sig vej imellem dem, der stod som en truende mur omkring ham. Sådan må vi gå til side og lade ham gå, når han pløjer gennem vore grænser - *eller* vi kan følge ham i det nye spor, han skaber på jorden.

Advent og ny begyndelse

Advent betyder komme. Kristus kommer til os som barnet i krybben med et ringe ydre, vi kan støde os på, ligesom de i Nazareth stødte sig på, at han var den lokale tømrersøn.

Men vi skal ikke tage fejl, siger evangeliet. Han som kom ydmygt og ringe, kommer også myndigt for at skabe et nyt fællesskab og vil engang komme i magt og herlighed, når han nyskaber himmel og jord på den yderste dag.

Vi befinder os i den mellemliggende tid mellem Gudsrigets begyndelse og fuldendelse; den tid hvor han kommer (i nutid) – kommer for at bringe vort liv i kontakt med nådeåret og ind i en begyndende forvandling, der trækker nye spor af fællesskab.

Nåde betyder at have Guds velbehag og yndest, ikke kun når vi synes vi lykkes; det er nåde for hele året (også nu når vi begynder et nyt kirkeår); det er nåde for hele vores eksistens; det er en nåde der vil kalde os ud af fangehullerne og ind i frihed ift skyld og skam og alt det, vi synes, vi burde gøre for at retfærdiggøre vores eksistens.

Begrebet 'nådeåret' er en henvisning til Moseloven, der foreskrev, at hvert 50. år skulle have status af et jubelår (hos profeten Ezekiel også kaldet et frigivelsesår), hvor jord skulle tilbageleveres til deres oprindelige ejere, gæld skulle eftergives og slaver frigives. Det kan man kalde en ny begyndelse.

Den frihed, Gud havde givet folket ved at føre dem ud af slaveriet i Egypten og ind i frihedens land i Kanaan, den frihed skulle til stadighed holdes i hævd og gives til hinanden på det sociale, økonomiske og personlige plan. At lovgivningen aldrig helt har været

efterlevet siger noget om styrken af den ufrihed, vi sætter hinanden i gennem vores grådighed og egoisme.

Jesu programmerklæring er en udråbelse af gældssanering. Gud vil begynde forfra med os den enkelte og med verden. Han vil byde os ind i sit fællesskab og sit rige gennem tilgivelsens ord. I det fællesskab vil han lære os at frigive hinanden og dele af vore ressourcer.

Referencen til jubelåret har tydelige sociale undertoner, som vi let overhører. Det Gudsrige, Jesus sætter som overskrift over sit virke her på 1. s. i advent, er ikke kun et indre trosanliggende, en privatsag, en åndelig overbygning uden jordforbindelse.

Guds rige har med alt i tilværelsen at gøre. Relationen til Gud forgrener sig ud til det sociale, mellemmenneskelige og mellemfolkelige; til de økonomiske, fysiske og naturmæssige sider af tilværelsen.

Derfor gav Jesus syn til blinde ikke kun i overført betydning, men også fysisk. Gud er genopretteren af livet i alle dets forhold.

"I dag er dette ord gået i opfyldelse"; i dag er Guds rige hos os. I dag skaber Gud nyt, i dag er han nærværende og tilstedeværende også her og nu i dette rum (for hvor to eller tre er forsamlet, er jeg midt iblandt jer, siger han) og i dit og mit livsrum (han siger: jeg er med jer alle dage); det er selve hans navn Immanuel, som betyder: Gud med os.

Hvis det hedder 'i dag', hvorfor er der så så meget, vi skal vente på?

Der kan være svar, vi ikke kender, men midt i vore ubesvarede spørgsmål fortæller adventstiden os, at Guds rige træder frem i verden i et spænd over tid med tre fikspunkter: Det er kommet med Jesus, det kommer i dag i glimt ved Ånden – og en dag vil det komme fuldt ud, når det stykkevis forsvinder.

I det spænd af nutidsforventning og fremtidshåb kan vi fejre advent og bede med den første kirke: Kom, herre Jesus.

Glædelig advent!